

2. Bortnik, N. P. (2013). The Impact of Globalization on the Formation of Migration Flows. *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Yurysprudentsiia*. Issue 6-1 (1). pp. 142–144 [in Ukrainian].
3. Budko, M. (2012). In search of the methodological universals of hospitality: the socio-legal aspect. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*. No. 25. pp. 261–272 [in Russian].
4. Vishnevsk, G. G. (2008). Evolution of Hospitality Areas of the City of Kyiv in the Second Half of the XIXth – Early XX Centuries in the Context of the Development of Ukrainian Tourism. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
5. Gamzatov, A. Sh. (2007). Hospitality and priesthood among the mountaineers of central and western Dagestan in the nineteenth and early twentieth centuries: Doctor's thesis. Makhachkala [in Russian].
6. Garbar, G. A. (2007). Development of the socio-cultural hospitality institute in Ukrainian tourism of the 1960's and 80's. (On the material of Nikolayev region). Mykolaiv [in Ukrainian].
7. Garipova, G. R. (2010). The concept of "hospitality" in Russian and English languages (on the material of idioms). Candidate's thesis. Ufa [in Russian].
8. Gromov, D. V. (2015). Hospitality as an anthropological category. *Grammar of hospitality*. Ed. ed. M.N. Guboglo. Moscow: IEA RAN. pp. 11–35 [in Russian].
9. Zavadskaya, P. (2015). Welcome, we do not ask: refugees scattered Europe. Free Voice Information Analysis Center. URL: <http://iac.org.ua/laskavo-ne-prosimo-bizhentsi-rozsvarili-yevropu> [in Ukrainian].
10. Zakharova, T. (2011). Comparative-comparative linguocultural study of the concept of "hospitality". Doctor's thesis. Chelyabinsk [in Russian].
11. Konakov, M. (2005). Hospitality and priesthood in the ethnosocial tradition of Balkarians and Karachais. Doctor's thesis. Nalchik [in Russian].
12. Minich, I. M. (2010). Basic approaches to the assessment of the socio-economic efficiency of innovations in the field of hospitality. *Naukovi zapysky Kyivskoho universytetu turizmu, ekonomiky i prava*. Serii: filosofski nauky. No.8. pp. 242–250 [in Ukrainian].
13. Pazenok, V. (2010). Philosophy of Tourism in the System of Philosophical Knowledge. *Naukovi zapysky Kyivskoho universytetu turizmu, ekonomiky i prava*. Serii: filosofski nauky. No. 8. pp. 7–22 [in Ukrainian].
14. Prima, V.V. (2015). Evolution of Hospitality in Ancient Rome: Socio-Cultural Aspect. *Gilea*. Issue 96. pp. 192–198 [in Ukrainian].
15. Rusavskaya, V. A. (2007). Hospitality in the Ukrainian home culture of the XIX century. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
16. Skrzhinskaya, M. V. (2010). Ancient Greek holidays in Hellas and the Northern Black Sea region. St. Petersburg: Aletheia [in Russian].
17. Derrida, J. (2001). *Von der Gastfreundschaft*. Wien : Passagen-Verlag.

Стаття надійшла до редакції 27.10.2018 р.

УДК 008 [316.7]

DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153020>

Рева Тетяна Сергіївна

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
ORCID 0000-0002-9569-584X
tutti@ukr.net

СИМУЛЯТИВНИЙ ХАРАКТЕР СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У КУЛЬТУРОЛОГІЧНІЙ ДУМЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Метою роботи є аналіз основних інтерпретацій симулятивного характеру соціокультурних трансформацій у культурологічній думці другої половини ХХ століття. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні міждисциплінарного підходу, що дозволяє нам використовувати наукові надбання соціології культури, культурології, філософії та антропології. У дослідженні були застосовані такі методи як порівняльний для розкриття відмінностей між структуралістськими концепціями та метод аналізу який дозволяє простежити вплив різних рис симулятивного суспільства на культуру. **Наукова новизна** дослідження полягає у аналізі основних підходів до розуміння симулятивності та квазіреальності розвитку суспільства та його впливу на культуру, тобто розвиток нових форм комунікації, економіки та суспільних відносин веде до створення нового сприйняття мистецтва та культури. **Висновки.** Таким чином, у другій половині ХХ століття у дослідженнях присвячених розвитку суспільства в умовах інформаційного середовища, розкриваються основні риси сучасних суспільств та їх вплив на культуру і мистецтво, які виступили способами рефлексії таких явищ як клонування, голограма, сентиментальність, корпорація, консьюмеризм. Аналіз праць Ж. Бодрійяра, Ж. Дельоза, Р. Вільямса, Г. Дебора та З.Баумана дозволяє нам розкрити симулятивний характер соціокультурного розвитку суспільства, що включає в себе процеси: поглинання громадського приватним, стирання межі між реальним та гіперреальним, стискання хронотопу культури та функціонування уявних образів у культурі суспільства і їх вплив на мистецтво.

Ключові слова: культура; симуляція; суспільство; модерніті; консьюмеризм.

Рева Татьяна Сергеевна, кандидат политических наук, доцент кафедры гуманитарных дисциплин Национальной академии руководящих кадров культуры и искусства

Симулятивный характер социокультурных трансформаций в культурологической мысли второй половины XX века

Цель исследования - проанализировать основные интерпретации симулятивного характера социокультурных трансформаций в культурологической мысли второй половины XX века. **Методология** исследования состоит в применении междисциплинарного подхода, что позволяет нам использовать научные достижения социологии культуры, культурологии, философии и антропологии. В исследовании были применены такие методы как сравнительный для раскрытия различий между структуралистскими концепциями и метод анализа который позволяет проследить влияние различных черт симулятивного общества на культуру. **Научная новизна** исследования заключается в анализе основных подходов к пониманию симулятивности и квазиреальности развития общества и его влияния на культуру, то есть развитие новых форм коммуникации, экономики и общественных отношений ведет к созданию нового восприятия искусства и культуры. **Выводы.** Таким образом, во второй половине XX века в исследованиях посвященных развитию общества в условиях информационной среды, раскрываются основные черты современных обществ и их влияние на культуру и искусство, которые выступили способами рефлексии таких явлений как клонирование, голограмма, сентиментальность, корпорация, консьюмеризм. Анализ работ Ж. Бодрийяра, Ж. Делеза, Р. Вильямса, Г. Дебора и З.Баумана позволяет нам раскрыть симулятивный характер социокультурного развития общества, включает в себя процессы: поглощение общественного частным, стирание грани между реальным и гиперреальную, сжатия хронотопа культуры и функционирования мысленных образов в культуре общества и их влияние на искусство.

Ключевые слова: культура; симуляция; общество; модернити; консьюмеризм.

Reva Tetiana, PhD in Political studies, associate professor of the Department of Humanitarian Disciplines, National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

The Simulative Nature of the Sociocultural Transformations in the Culturological Thought of the Second Half of the XXth Century

The purpose of the article. The purpose of the research is to analyse the main interpretations of the simulative nature of the sociocultural transformations in the culturological thought of the second half of the twentieth century. **Methodology** of Research. The methodology of the research is based on the interdisciplinary approach that allows us to use the scientific achievements of sociology of culture, culture, philosophy and anthropology. The research includes the following methods: comparative (to reveal the differences between structuralist conceptions) and the method of analysis, (to highlight the impact of various features of the simulation society on culture). **Scientific Novelty.** The scientific novelty of the study is to analyse the basic approaches to understanding the simulation and the quasi-realities of the development of society and its impact on culture. **Conclusions.** Thus, there were many works, devoted to the development of society in the context of the information environment, in the second half of the twentieth century. They highlight the main features of modern societies and their influence on culture and art, which are the means of reflection of such phenomena as cloning, hologram, sentimentality, corporation, and consumerism. The analysis of the works of J. Baudrillard, J. Deleuze, R. Williams, G. Deborah and Z. Bauman allows us to reveal the simulative character of the socio-cultural development of society, which includes the processes: the absorption of public by the private, the erasing of the boundary between real and hyperreal and the functioning of images in the culture of the society and their influence on art.

Key words: culture; simulation; society; modernity; consumerism.

Актуальність теми дослідження. Розвиток інформаційних технологій та впровадження їх у буденне життя людей спричинило трансформацію ціннісних та культурних орієнтацій, а також принципів суспільного буття індивіда та людства загалом. У наслідок падіння «залізної завіси» колишні радянські республіки зустрілися з великим потоком інформації, що потребувала нової системи сприйняття. Саме це спричинило соціокультурну кризу у суспільстві, що полягає у перебудові суспільних відносин на засади маркетингового та консьюмеристського підходу. Країни Західної Європи та США пережили ці трансформації у 60-70 роках XX століття та рефлексували їх у формі наукових проблем – симулятивності та квазиреальності суспільства, що визначало розвиток культури, тому їх досвід може бути корисним для України. Саме це і обумовлює досліджувану проблему.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання культурних та ціннісних трансформацій порушували у своїх працях Г. Зімель, К. Мангайм, Т. Парсонс, Н. Еліас. Розвитку культурологічної думки другої половини XX століття присвячені наукові розвідки вітчизняних дослідників Ж. Денисюк[5], П. Герчанівської [6], В. Кебуладзе, О. Копієвської, Л. Левчук, О. Овчарук, О. Олійник [7] та інших. Однак не дивлячись на великий масив досліджень питання теорій симулятивності потребує глибшого аналізу.

Мета статті –проаналізувати основні інтерпретації симулятивного характеру соціокультурних трансформацій у культурологічній думці другої половини XX століття.

Виклад основного матеріалу. Симулятивність або квазиреальність суспільного буття та його вплив на розвиток культури та мистецьких течій порушувались у працях таких філософів, культурологів та соціологів XX століття як Ж. Бодрийяр [2], Ж. Дельоз [4], З. Баумана [1], Г. Дебора [3] та Р. Вільямса [8,9].

Відомий французький філософ Ж. Бодрийяр аналізує квазіприроду або симулятивність суспільства з точки зору впливу розвитку інформаційних технологій, а саме телебачення на сприйняття людиною свого існування. Для пояснення він впроваджує категорію симулякру. На його думку, симулякр – ніколи не є тим, що приховує істину, навпаки – це істина, яка приховує те, що її не існує. Він виокремлює три порядки симулякрів:

1. Природні або натуралістичні симулякри, що засновані на зображенні, імітації, оптимістично спрямовані на ідеальну інституцію природи за образом Божим. Їх проявами є уявлення або утопії;

2. Продуктивні симулякри, спрямовані на підвищення продуктивності, засновані на енергії, силі, яка матеріально втілюється у машинах, що забезпечують велике виробництво, прометеївське прагнення до глобалізації та безкінечної експансії, вивільнення енергії. Зразки цього порядку симулякрів зустрічаються у науковій фантастиці.

3. Симульовані симулякри, засновані на інформації, моделюванні, кібернетичних іграх, їх основними цілями є їх мета — повна операційність, гіппереальність та тотальний контроль [2].

На думку Ж. Бодрійяра, сучасне суспільство живе в середовищі в якому панують симулякри третього порядку. Філософ це пояснює такі соціокультурні умови за допомогою своєї інтерпретації двох антагоністичних процесів диссимуляція та симуляції. Диссимуляція (або удавання) означає робити вигляд, що у вас немає того, що ви маєте. Симуляція – це робити вигляд, що ви маєте щось, чого насправді не маєте. В основі першого процесу лежить принцип присутності, адже удавання не руйнує реальність, натомість другий побудований на відсутності чогось і спрямований на стирання межі між істинним та хибним, між реальним та уявним. Цей процес приводить до зміни системи пізнання та освоєння світу, людина стає відчуженою від нього. Він ілюструє це на прикладі карт «спочатку з'являється карта, а вже потім дороги та ландшафт» [2].

Ж. Бодрійяр стверджує, що у сучасному соціумі життєдіяльність людей перебуває під значним впливом різноманітних симулякрів, що призводить до формування ряду специфічних рис симулятивного суспільства, які впливають на рівень культури та її розвиток у соціумі: кінець панотизму, гіпермаркет, клонування, голограма, сентименталізм, голокост, історія як ретросценарій, гіперреальне та уявне.

Кінець паноптизму або перехід від реальності до гіперреальності. Ж. Бодрійяр зазначає, що у зв'язку з розвитком телебачення на перший план виходить фактор присутності у формі різноманітних реаліті-шоу, який руйнує казуальний принцип реальності. Людина, спостерігаючи за подіями у шоу, починає його сприймати як ніби вона там, що веде створення гіперреальності. Остання нав'язує зразки поведінки та виробляє власну квазікультуру. Наслідком чого, на думку філософа, є імплізія слів, яка веде до симуляції. Частково Ж. Бодрійяр модифікує теорію спектаклів Гі Дебора, що проголошувала витіснення реальності шляхом візуалізації та консьюмеризму, тобто «людина припиняє жити, вона лише переживає реальність» [3, 87].

Гіпермаркет як втілення нової форми мислення людини та її життєдіяльності. Гіпермаркет — це вираз цілого способу життя, з якого зникло село та місто. Ж. Бодрійяр вважає, що у симулятивному суспільстві відсутні осередки комунікації, які були у містах та селах. У першому випадку – це ринок, а у другому – ярмарок. Місто поступається "агломерації" - повністю функціонально розмежованого міського зонування, яке наскрізь пронизане системою знаків — еквівалентом, мікромоделлю якого воно стосується на рівні споживання. Гіпермаркет централізує і перерозподіляє цілий район разом з його населенням. Ж. Бодрійяр порівнює універмаги та гіпермаркети. Перші функціонували, зважаючи на міське зонування, натомість другі завдяки механізму розташування, організації та продукцією перетворює місто в сателіт гіпермаркету, тобто вся інфраструктура вибудовується навколо нього, а не він адаптується до середовища. Таким чином, гіпермаркет, порівняно з ярмарками та ринками не є комунікативним та культурним простором, а лише системою, що регулює поведінку людей у необхідному їй напрямку [2].

Клонування інтерпретується Ж. Бодрійяром у контексті культурного розвитку суспільства та оцінки культурної спадщини. Аналізуючи клонування, теоретик звертає увагу, що це явище містить у собі процесу унікальності або вдосконалення, навпаки воно являє собою тотальне повторення. Не зважаючи на це, він приводить до нового бачення мистецтва, адже зі серійним виробництвом витвору мистецтва зростає естетична цінність першого виробу, тобто оригінал набуває особливого статусу.

Голограма розглядається філософом як фантазм або реальність, яку захопили «в русі». Він вважає, що розвиток технологій збільшує ризик того, що живе мистецтво буде витіснитися відтвореними зразками минулого або сучасного, тобто буде створюватися ілюзія концерту або гри. В умовах сучасної комп'ютерною графіки ми можемо спостерігати використання голограм старих відомих образів на телебаченні, зокрема образи голлівудських зірок середини ХХ століття – Мерлін Монро, Грейс Келлі та Елвіс Преслі.

Сентименталізм – одна з головних ознак симулятивного суспільства. Ж. Бодрійяр звертає, що ця риса набула свого розвитку у контексті ставлення людини до тварин, однак у своєрідній спотвореній формі. Теоретик виділяє три основні етапи розвитку ставлення людини до тварин: 1) перший, який характеризується культом тварин та повагою до них у формі тотемізму; 2) другий являє собою період виокремлення царства людини і тварин, коли вони перебувають на рівних; 3) третій – рабство, коли людина сприймає тварин як нижчих живих істот. Саме на третьому етапі з'являється сентиментальність, яка «лише форма звірства, расистського співчуття, нам потрібно принизити тварин, щоб викликати сентиментальність по відношенню до них». Вона втілена у культурі у формі різноманітних художніх образів та творчості. Прикладом сентиментальності, на думку філософа, є фільм «Кінг-Конг». Тварину викидають з природного середовища. Вона починає руйнувати штучну мертву індустріальну культуру. Людність – на стороні Кінг-Конга, адже суспільство показане лише як те, що хоче розважи-

тися з ним, тобто «мертве у ціннісному аспекті». Не зважаючи на відчуття людяності, тварина позбавлена мовлення, яке є атрибутом інтелектуальної вищості [2].

Голокост як риса, що пов'язана з соціальною пам'яттю. Ж. Бодрійяр стверджує, що забуття про знищення є частиною знищення. Цей процес включає в себе деструкцію соціальної пам'яті шляхом заміщення її штучною, що дозволяє реконструювати необхідні емоційні реакції суспільства та витіснити реальні спогади. Культуролог цей процес називає «влонити штучне тепло від мертвої події» У цьому процесі головну роль відіграє телебачення, яке завдяки візуалізації, повторюваності, односторонності та онлайн опитувань створює симуляцію самостійності глядача та формує його бачення культури, що визначає майбутній розвиток мистецтва та культурних практик [2].

Аналогічну позицію щодо впливу телебачення на людину та її спосіб життя або культуру проголошує у своїх дослідженнях «Тривала революція», «Культура та суспільство» валлійський культуролог Реймонд Вільямс. Він інтерпретує культуру не як особливу діяльність людини або високе мистецтво, навпаки він розкриває гасло «культура має бути простою» і називає її способом організації життя особистості. В умовах розвитку телебачення культура людини і суспільства перебуває під тиском односторонніх інформаційних потоків, які визначають її поведінку та форми творчості, що ускладнює їх дослідження. Р. Вільямс стверджує, що культуру не можна пізнати, адже всі культурологічні та історичні дослідження – це лише прояви суб'єктивної вибірки найкращих зразків творчості людей певної епохи [9, 135].

Історія як ретросценарій – це процес перенесення образів, символів та міфів у кінематограф. Міф вигнаний з реального насиллям історії знаходить притулок у кіноекрані. До другої світової війни відбувався розвиток історії. Людство прагнуло до революцій та чекало на катастрофи, перевороти, війни. Після війни людина втратила надію у майбутнє, адже всі її страхи здійснилися, тому все що було створено після них відновлення революційних рухів, ідеологій, на думку Ж. Бодрійяра, це ера симуляції та фетишизації історії [2].

Також соцікультурні зміни відображені у дослідженнях французького філософа та антрополога Жюльєн Дельоза. У своїй праці «Суспільство контролю. PostScriptum», аналізує розвиток суспільства з точки зору «просторів ув'язнення» та виділяє етапи розвитку суспільства: 1) суспільство влади; 2) дисциплінарне суспільство; суспільство контролю. Останнє панує у сучасному соціумі та характеризується такими рисами як корпорація, метастабільність, кодифікація, серфінг та дивідуми. Корпорація як суцільний процес конкуренції та знищення чіткої системи суб'єктів. Метастабільність як постійний безперервний процес вдосконалення. Найяскравіше ця риса проявляється у сфері освіти у формі вивчення мов, підвищення кваліфікації, тренінгів, семінарів та отримання другої освіти. У мистецтві метастабільність у формі пошуку нових форм творчості – перфоманси, інсталяції, флеш-моби тощо. На основі цього у людській життєдіяльності відбувається, на думку Ж. Дельоза, ковзання або серфінг по підсистемах суспільства – культурній, соціальній, політичній та економічній, яке стимулювало розвиток поверхневого мислення. Кодифікація стосувалася зміни сприйняття інформаційного простору через доступ або заборону до неї. Риса, що об'єднала попередні є формування дивідумів, тобто особистостей, що розчинені в загальному культурно-інформаційному просторі [4].

Німецький соціолог, філософ Зигмунд Бауман у своїх дослідженнях аналізує сучасне суспільство через категорії модерніти та постмодерніти. Головним досягненням модерніти є проголошення свободи та рівності людей. Рівність він розуміє у двох аспектах: з одного боку люди як індивідуальності зі своїми моральними переконаннями, з другого боку — люди виступають об'єктами для досягнення цілей інших людей. Сучасна інтерпретація рівності з'явилася після 1789 року. З. Бауман виокремлює декілька видів модерніти:

- романтична модерніти (збереження та розвиток інститутів влади)
- реалістична модерніти (крайній індивідуалізм, максимальна мінливість)

Нинішній етап суспільного розвитку — це не період постмодерніти, навпаки, це етап модерніти у всіх її сенсах, в той час як попередні періоди були лише підготовкою до нинішнього.

На думку З. Баумана, сучасне суспільство кардинально відрізняється від всіх попередніх форм людського існування як в соціальному так і культурному аспекті. Основна відмінність полягає у тому, що людство знаходиться на стадії коли відбувається руйнування традиційного буття — руйнування принципу який забезпечував збалансованість соціального порядку «співвідношення приватного та громадського». Сучасне суспільство відкидає необхідність діалогу між громадським та приватним. У результаті чого починається курс на «колонізацію громадського приватним». В цих умовах починається процес індивідуалізації суспільства. Це поняття З. Бауман тлумачить як заперечення форм соціальності, як щось, що водночас виступає причиною та наслідком фрагментації соціальної дійсності, і життя окремої людини; це умови коли масштабні соціальні завдання замінюються особистими бажаннями та інтересами. Таким чином, нову форму суспільства він називає індивідуалізоване суспільство. Німецький дослідник виокремлює три основні риси індивідуалізованого суспільства.

По-перше, це втрата людиною контролю над більшістю важливих соціальних процесів. Прикладом таких змін є заміна процесу «універсалізації» на «глобалізацію». У 80-х роках ХХ століття відбулися зміни у ментальності світової громади. Вони полягали у витісненні суб'єкта з діяльності, тобто людина почала втрачати контроль над процесами, що відбувалися навколо. Універсалізація пе-

редбачає суб'єкт та його спрямування на бажаний результат, тобто на майбутнє. Глобалізація, навпаки описує лише те, що з нами відбувається і являє собою процес незалежний від людини процес. Глобалізація, на думку соціолога, показує шляхи здобуття природності таким чином, яким зараз відбуваються події у світі: «сьогодні вони за своєю суттю свавільні та безконтрольні, несуть в собі квазістихійний, спонтанний, непередбачуваний характер» [1, 152].

По-друге, це невизначеність та прогресуюча беззахисність особистості перед неконтрольованими нею змінами. З. Бауман зазначає, що втрата контролю над життям веде до зростання почуття невизначеності людського буття. При цьому, З. Бауман наголошує, незворотні сили глобалізації нав'язують людині розуміння цієї невизначеності як головного блага. В сучасному суспільстві людина пізнає радість свободи як ніколи раніше (культура, майно, кар'єра тощо), однак свободою володіти не лише людина, свободу здобувають світові процеси. Це означає, що вони стають неконтрольованими для людини і в останньої з'являється почуття небезпеки або незахищеності. Людина опиняється у «суспільстві ризиків». Вона втрачає віру в стабільність, тому зорієнтоване лише на теперішнє. Саме в цьому, на думку З. Баумана, розкривається одна з головних ознак епохи постмодерніті – «зживання часу і переживання моменту як повноцінного часового відрізка зі своїми», що знаходить своє відображення у розвитку культури та мистецтва.

По-третє, це прагнення людини відмовитися від досягнення перспективних цілей для отримання негайного результату, що у подальшому приводить до деінтеграції як соціального так і приватного життя. На думку дослідника, якщо людина втрачає віру поступово рухатися до цілей, то вона втрачає віру в соціальну стабільність, включаючи особистісну сферу. «Наша культура єдина, яка не винагороджує довговічність, а здатна розділити життя на ряд епізодів, які переживаються з метою уникнути довгострокові наслідки, що потрібно буде засвоїти». Тобто у сучасному суспільстві починається масштабна переоцінка цінностей, яку можна продемонструвати на інституті шлюбу. Раніше шлюб вважався чимсь сакральним та результатом праці партнерів, зараз — це лише спосіб отримання насолоди. Партнер сприймається як об'єкт насолоди, коли він набридає починається пошук нових партнерів. Скрізь панує споживацький підхід. Родина сприймається не як союз, що дає нове життя та зберігає традиції, а лише як спосіб задоволення твоїх потреб [1, 155].

Наукова новизна статті полягає у аналізі основних підходів до розуміння симулятивності та квазіреальності розвитку суспільства та його впливу на культури. Розвиток нових форм комунікації, економіки та суспільних відносин веде до створення нового сприйняття мистецтва та культури

Висновки. Таким чином, у другій половині ХХ століття у дослідженнях присвячених розвитку суспільства в умовах інформаційного середовища, розкриваються основні риси таких суспільств та їх вплив на культуру і мистецтво, які виступили способами рефлексії таких явищ як клонування, голограма, сентиментальність, корпорація, консьюмеризм. Аналіз праць Ж. Бодрийяра, Ж. Дельоза, Р. Вільямса, Г. Дебора та З.Баумана дозволяє нам розкрити симулятивний характер соціокультурного розвитку суспільства, що включає в себе процеси: поглинання громадського приватним, стирання межі між реальним та гіперреальним, стискання хронотопу культури та функціонування уявних образів у культурі суспільства і їх вплив на мистецтво.

Література

1. Бауман З. Индивидуализированное общество. Москва: Логос, 2005. 390 с.
2. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляция. URL: http://lit.lib.ru/k/kachalow_a/simulacres_et_simulation.shtml (дата з екрану 25.11.2018).
3. Дебор Г. Общество спектакля. Москва: Логос (Радек), 2000. 184 с.
4. Дельоз Ж. Суспільство контролю. PostScriptum // Незалежний культурологічний часопис «І». 2004. Вип. 34. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n34texts/deleuze.htm> (дата звернення 25.11.2018).
5. Денисюк Ж.З. Постфольклор інтернет-комунікації в аксіологічному вимірі.: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 384 с.
6. Герчанівська П. Е. Культура в парадигмах ХХ–ХІ ст. : монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 378 с
7. Олійник О.С. Вступ до соціології культури (за теорією Реймонда Вільямса). Культура України. 2013. Випуск 43. С. 32-42
8. Williams R. The Long Revolution.. Penguin: Harmondsworth. 1965. 234 p.
9. Williams R. Culture and Society.. New York: Columbia University Press. 1963. 234 p.

References

1. Bauman, Z. (2005). Individualized Society. Moscow: Logos [in Russian].
2. Baudrillard, J. Simulacra and simulation. Retrieved from: http://lit.lib.ru/k/kachalow_a/simulacres_et_simulation.shtml [in Russian].
3. Debord, G. (2000). The Society of the Spectacle. Moscow: Logos (Radek) [in Russian].
4. Deleuze, G. (2004). Society of Control. PostScriptum. Nezaleznyi kulturolohichnyi jurnal "І", 34. Retrieved from: <http://www.ji.lviv.ua/n34texts/deleuze.htm> [in Ukrainian].
5. Denisyuk, Zh. Z. (2017). Post-folklore of Internet Communication in the Axiological Dimension: monograph. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].
6. Gerczanivska, P. E. (2017). Culture in the Paradigms of the XX-XI Centuries. : monograph. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].

7. Oliynyk O. S. (2013). Introduction to Sociology of Culture (Based on the Theory of Raymond Williams). Culture of Ukraine. 2013. Issue 43. S. 32-42
8. Williams, R. (1965). The Long Revolution. Penguin: Harmondsworth [in English]
9. Williams, R. (1963). Society and Culture. New York: Columbia University Press [in English].

Стаття надійшла до редакції 29.06.2018 р.

УДК: 008.001+008(091)+069+069.4
DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153021>

Руденко Сергій Борисович
кандидат культурології,
докторант Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID: 0000-0002-2319-1845
rudenkosb@ukr.net

МУЗЕЙ В НЕГАТИВНОМУ ДИСКУРСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Мета дослідження. З'ясувати місце музею в негативному дискурсі модернізації. **Методологія.** Дедуктивна логіка при перевірці вихідних посилань, на основі яких зроблено висновок про те, що поняття модернізації позначає негативні суспільні явища. **Наукова новизна.** З'ясовано, що дискурс негативної модернізації містить у собі підміну понять: нотатом «модернізація» позначаються псевдомодернізаційні процеси. В рамках цього дискурсу музей сам постає як об'єкт і суб'єкт псевдомодернізації. **Висновки.** Поняття «модернізація» є багатозначним. З одного боку, модернізацією позначають утопічні соціальні проекти, котрі ставили собі за мету призвести до тотальної перебудови усього суспільства (найбільшим з-поміж них був радянський). На практиці, результати мали фрагментарний характер з неочікуваними негативними наслідками, зокрема, з тенденціями до деградації. Все це, насправді, є псевдомодернізацією. Поняття «модернізація» також позначає поступовий рух вперед, що базується на пробах і помилках, коли інновації проходять всебічну апробацію та перевірку, при цьому сильними є і традиціоналістські тенденції. В даному випадку маємо справу з еволюційним розвитком цивілізації – справжньою модернізацією, коли історико-культурні здобутки не відкидаються цілковито, а творчо переосмислюються та покращуються. Не треба поєднувати утопічну та поелементну інженерію (термінологія Поппера) в одному понятті. Відповідно до утопічної інженерії музеї треба перетворити у хаби, коворкінги тощо. Перетворивши їх таким чином, вони можуть бути засобом утопічного перетворення соціуму за певною модною моделлю. Якщо ж взяти за основу поелементну інженерію, музей може стати запобіжником від псевдомодернізації соціуму, та інструментом для еволюційного розвитку суспільства. Отже, перспективним напрямом подальших досліджень є з'ясування ролі музею в позитивному дискурсі модернізації.

Ключові слова: модернізація; демодернізація; музей; музеологія; Мистецький Арсенал; О. Червоник; О. Островська-Люта. соціокультурне призначення музею.

Руденко Сергей Борисович, кандидат культурологии, докторант Киевского национального университета культуры и искусств

Музей в негативном дискурсе модернизации

Цель исследования. Выяснить место музея в негативном дискурсе модернизации. **Методология.** Дедуктивная логика при проверке исходных посылок, на основании которых сделано заключение о том, что понятие модернизации обозначает негативные общественные явления. **Научная новизна.** Выяснено, что дискурс негативной модернизации включает в себя подмену понятий: нотат «модернизация» обозначает псевдомодернизационные процессы. В рамках этого дискурса сам музей рассматривается как объект псевдомодернизации. **Выводы.** Понятие «модернизация» многозначительно. С одной стороны, оно обозначает утопические социальные проекты, цель которых – полная перестройка всего общества в целом (наибольшим среди них был советский). На практике поставленных целей добиться не удавалось – результаты были фрагментарными, с неожиданными негативными последствиями, в том числе, тенденциями к деградации. Такие процессы были псевдомодернизацией, потому что приводили к «обнулению» и необходимости начинать все с начала. Понятие «модернизация» также используется для обозначения постепенного движения вперед, которые базируются на методе проб и ошибок. В таком случае инновации проходят всестороннюю проверку и апробацию. При этом традиционалистские тенденции сохраняются. В этом случае понятие модернизации совпадает с эволюционным развитием цивилизации, при котором историко-культурное достояние не отбрасывается полностью, а творчески переосмысливается и развивается. Нельзя объединять в одном понятии поэлементную и утопическую инженерии (терминология Поппера). Если не различать этого, музеи, в свою очередь, могут стать объектами утопической перестройки – например, в хабы, коворкинги и т.д. Если же взять за основу поэлементную инженерію, музеи могут быть улучшены таким образом, чтобы стать предохранителем от псевдомодернизации и превратиться в инструмент эволюционного развития общества.

Ключевые слова: модернизация; демодернизация; музей; музеология; Мистецький Арсенал; О. Червоник; О. Островская-Люта; соціокультурное назначение музея.

Rudenko Serhii, Phd in Culturology (Cultural Studies), Doctor of science degree applicant, Kyiv National University of Culture and Arts

Museum in negative discourse of modernization